

krásky slovenska

ROČNÍK XLVI

1/69

KČS 4,—

EXPEDÍCIA

PAMÍR

1968

SLAVOMÍR CHMELA

Ľadovcový hrib

Pik Rosija 6800 m

Usporiadať samostatnú expedíciu do zahraničných veľhôr je snom každého oddielu. Horolezci TJ ZVL v Žiline začali s prípravami koncom roku 1967. Na akciu bolo potrebné zabezpečiť asi 180 000 korún, povolenie, výstroj a výzbroj. Preto sme sa obrátili na miestne podniky s návrhom, že vyskúšame ich výrobky na expedícii. Podniky, ako Motokov Praha, ZVL Považská Bystrica, Považské strojárne, Stredoslovenské konzervárne v Liptovskom Mikuláši, Drevoimpregna v Žiline, Technoplast Chropyně, Závody 1. mája v Liptovskom Mikuláši, Spofa Praha, Makyta Žilina, Ryba Žilina a vlastná telovýchovná jednota ZVL Žilina vyšli nám ochotne v ústrety. Povolenie nám vybavilo ÚV ČSTV v Prahe.

Skupina našich horolezcov vydala sa 8. júna 1968 na púť na strojoch Jawa 90 cross, na jednom Gáze 69 ako sprievodnom vozidle. Na batožiny sme použili Garant 30 K, ktorý riadili mechanici Považských strojární. Cesta viedla cez Krakov, Varšavu, Leningrad do Moskvy, spolu asi 3000 km. Z Moskvy sa skupina prepravila vlakom až do Dušanbe. Cesta vlakom (5000 km) trvala 4 dni. Traja pricestovali vlakom koncom júla priamo do Moskvy.

Materiál výpravy v 40 debnách sme museli takmer celý v Dušanbe prebaliť a pripraviť na prepravu vrtuľníkom do základného tábora a do výškových táborov. Povolenie nás oprávňovalo iba na let do Džirgitalu. Tam nás vrtuľník odviezol až pod ľadovec Garmo, kde sme vo výške 2900 m vybudovali základný tábor. Takmer celý Pamír je nezalesnený. No náš tábor bol postavený v malom lesíku, ktorý nás chránil nielen pred vetrom, ale aj pred silným slnkom.

Vlastnú aklimatizáciu sme začali 14. júla. Jedna skupina išla na nepomenovaný vrchol v hrebeni Opte, druhú sme poslali na prieskum na ľadovec Beljajeva a tretia skupina čakala na zhodenie zásob na dobudovanie základného tábora, aby ho roztriedila pre výškové tábory. Tento materiál sme si potom nechali zhodiť vo výške 3800 a 4500 metrov.

V ďalšej aklimatizácii sme sa všetci premiestnili do tábora na ľadovec Beljajeva (4500 m) priamo pod steny Patriota, Pravdy, Rosie a pod južnú stenu najvyššieho vrcholu Pamíru Pik Komunizma 7495 m. Po aklimatizačnom výstupe na Ol'gu (5600 m) sme sa oboznámili s výstupovou cestou Gruzínom na Pamírske plato, ktoré v nás vyvolávalo nepríjemné spomienky na rok 1967, keď tu lavína strhla 8 horolezcov-Kazachov. V tom istom ľadopáde pocítilo potom ešte 27 záchrancov účinky nemilosrdných lavín. Ako pamätník tu stojí havarovaný vrtuľník, ktorý síce pristál vo výške 4500 m, no vzlietnuť a odviesť ranených sa mu už nepodarilo. Cesta na plató je ohodnotená stupňom 5 b, a to právom. Charakterizujú ju mnohé trhliny, hladké ľadovcové steny a neprestajné lavíny. K tomu treba ešte prirátať silné nočné mrazy a cez deň nemilosrdné horúčavy, kedy je celý kuloár ako ohnivý kotol. Jej 1200 m výškový rozdiel a miestami lezenie na zvislých ľadovcových stenách vyžadujú nadľudské úsilie. Vo výške asi 6100 m sa 150 m lezie po skale, čo by v Tatrách predstavovalo IV. stupeň obťažnosti. Na plató bola prvá naša záchranná akcia. Zo štyroch účastníkov sovietskej skupiny, ktorá vyšla na plató z Bivačného ľadovca, jeden pri fotografovaní spadol do trhliny.

Doberanie druholezca

Vyťahovanie plecniakov

Pik Rosija v mrakoch

Jej hladké steny sa mu stali studeným hrobom. Hoci sa skupina usilovala, nemohla ho vytiahnuť. Bol doslova primrznutý.

Aklimatizácia sa uskutočňovala podľa plánu. Po výstupe na Pik Ščerbakova (5100 m) nasleduje hlavný výstup na najvyšší vrchol Pamíru. Posielame telegram do Rudého práva. Osud nám však naše plány skrížil. Červené rakety na obzore nevestia nič dobré. Záchranná akcia. Ale kto bude zachraňovať, keď v tábore okrem nás nikoho nenájdeš. Ísť na vrchol, na ktorý sme sa toľko tešili, alebo zachraňovať sovietskeho horolezca, ktorý niekde na Patriote čaká so svojou skupinou na pomoc. Rozhodnutie je jednoznačné. Ideme na záchrannú akciu, aj keby sme nemali dosiahnuť vrchol. Záchranné práce trvali 5 dní. Zachráneného bolo treba operovať na mieste. Vrtuľníkom dopravili lekárašpecialistu z Dušanbe. Asistoval mu náš lekár MUDr. Sedlák. Operovali na kamennom stole, a úspešne. Pretože počasie sa zhoršilo, nemohli pacienta dopraviť do nemocnice. Po niekoľkých pokusoch a zvláštnom povolení vrtuľník vzlietol.

Je 8. augusta a o 7 dní sa nám končí povolenie pobytu. Rozhodujeme sa pre pokus. Nastupujeme do Gruzína a na druhý deň sme na plató. 10. augusta sme vystúpili na Pravdu (6400 m, Chmela, Lukáč, Vojtyla, Braun, Wojcík, Baudiš). U niektorých zo skupiny sa prejavila horská choroba, preto sa hneď vraciame do tábora, ktorý sme vybudovali vo výške 6200 m. Na druhý deň, hoci je veľmi zlé počasie, chceme vystúpiť na Pik Rosiu 6800 m. Ideme naľahko, lebo sa nechceme zdržiavať. Vieme dobre, že tento výstup z plató sa robí dva dni, no v štvorke je to možné urobiť za deň. Podarilo sa.

Ale ďalšie tri dni sme sa nemohli pre zlé počasie ani pohnúť zo stanu. Stále padal sneh, bola hmla a vial silný vietor. Keď sa trochu vyjasnilo, rozhodli sme sa vo štvorke na cestu k vytýčenému cieľu – na Pamír. Pod stenou bivakujeme, no dvaja, ktorí ochoreli, museli sa vrátiť. Máme však smolu, celý deň sneží. Tu sa už nedá nič robiť. Nemáme ani dostatok zásob, nechceme riskovať, a preto sa rozhodujeme zostúpiť. Zlanujeme až do večera. Jeden z nás od únavy (aj od horskej choroby) padá najmenej raz na lanovej dĺžke, no tvrdí, že silu by mal, keby sme išli na vrchol. Ten, čo ho istí, je už pomaly s nervami na konci. O ôsmej večer konečne dosahujeme dolný tábor vo výške 5000 metrov. Varíme, čo sa dá a ukladáme sa do bivakových vriec. Ráno sme začali zostupovať do základného tábora. Cesta nám trvala 5 dní, každý niesol náklad asi 50 kg. Bola to nebezpečná cesta, mosty už nedržali, aj trhliny sa rozšírili.

Ani cesta domov nebola bez prekážok. Bol koniec augusta, a tak sme čakali 8 dní na vrtuľník. 13. septembra 1968 sme boli opäť v Žiline.

Cesta domov nie je bez prekážok. Je koniec augusta, a tak čakáme 8 dní na vrtuľník.

Expedície sa zúčastnili: Blahoslav Braun, Česlav Wojcík, Peter Baudiš, Marian Lukáč, Jozef Vojtyla, Ema Coufalová, Ľubomír Prikryl, MUDr. Viktor Sedlák a vedúci expedície Slavo Chmela. Expedícia trvala 97 dní.

Výstupy: Pik Bezejmenný 4500 m, 2 b, prvovýstup; Pik Ščerbakova 5100 m, 4 a; Pik Granit 5300 m, 4 b, prvovýstup; Pik Oľga 5600 m, 4 b, nová cesta; Pik Pravdy 6400 m, 5 b; Pik Rosia 6800 m, 5 b. Všetko sú prvé československé výstupy.